

13. Через падіння цін на нафту рубль подешевшав до 64,98 за долар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://palm.newsru.ua/finance/13jan2015/nefrub.html#1>.

14. Шимонович І. Газета «Подробности» [Електронний ресурс] / І. Шимонович. – Режим доступу: <http://podrobnosti.ua/power/2014/09/24/994808.html>.

References

1. Analysis and forecast of the oil prices in 2015 year, available at: <http://www.abird.ru/articles/oil>
2. Vozniak T. *Ukraina yak pole zitkennia svitovykh geopolitychnykh gravtsiv* [Ukraine as an area of collision of the world geopolitical players], available at: http://blogs.pravda.com.ua/authors/voznjak/531ebe7732e70/view_print/
3. Currency cash exchange rate, available at: <http://finance.liga.net/rates/nal/dyn/USD.htm>
4. Ruble - dollar exchange rate dynamics, available at: <http://доллар-курс.рф>
5. ICE. Brent oil prices dynamics, USD/barrel, available at: <http://news.yandex.ua/quotes/1006.html>
6. Dubanska, O. (2014), "Impact of the oil prices changes", available at: <http://www.epravda.com.ua/publications/2014/11/4/502686/>
7. "The number of victims in the war in Donbass. Report of the UN High Commissioner for Human Rights Zeid Ra'ad Al-Hussein", available at: <http://tyzhden.ua/News/120862>
8. Merkel' A. "It's not an internal conflict, it's a collision between Russia and Ukraine", available at: <http://194.44.10.23/world/128383>
9. "Cash exchange rate (graph)", *Liga. Finansy*, available at: <http://finance.liga.net/rates/nal/dyn/USD.htm>.
10. "Russian-Ukrainian war (2014-2015)", Wikipedia, available at: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
11. "Ukrainian-Spanish strategic dialogue. Ukraine in the coordinates of the global and European security", available at: http://www.razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/NSD115_ukr_1.pdf
12. "Oil prices. Graph, oil price rates dynamics", available at: <http://kurs-dollar.net/brent.html#нефть>
13. "Due to the oil prices decline the rouble became as cheap as 64,98 for a dollar", available at: <http://palm.newsru.ua/finance/13jan2015/nefrub.html#1>.
14. Shumonovych, I. (2014), *Gazeta Podrobnosti*, available at: <http://podrobnosti.ua/power/2014/09/24/994808.html>

УДК 338.439.5:339.94(477)

Гоцелюк А.Ю.,
аспірант* кафедри світового сільського господарства та ЗЕД
Попович В.Р.
Миколаївський національний аграрний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Gotseluk A.Y.,
graduate student of the department of world agricultural and FEA
Popovich V.R.
Mykolayiv State Agrarian University

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE IN TERMS OF INTERNATIONAL COOPERATION

Постановка проблеми. Аграрний сектор економіки завжди мав першорядне значення для країни. Важливість цієї сфери не викликає сумніву, тому що саме від її ефективного функціонування залежить рівень життя українського населення, продовольча безпека країни. Не зважаючи на це, сучасний стан аграрного сектору ще дуже далекий від такого, який можна назвати благополучним. Він характеризується низкою проблем, пов'язаних не тільки з виробництвом продовольчої продукції, а й з такими аспектами, як ненадання шкоди природі та здоров'ю людини, для чого шляхи його подальшого розвитку повинні базуватися на нових формах виробничо-економічних стосунків, що отримуються в результаті розвитку міжнародного співробітництва [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед учених, які досліджували міжнародне співробітництво в сільському господарстві, доцільно назвати В.І. Андрійчука, П.П. Борщевського, І.В. Гончаренко, Ф.В. Горбоноса, Л.В. Дейнеко, О.Ю. Єрмакова, В.В. Зіновчука, А.В. Ключник, О.В. Крисального, І.І. Лукінова, П.М. Макаренко, І.Н. Топіху, В.Ф. Опришко, Ю.В. Ушкаренко, І.І. Червена, О.В. Шибаніну та ін. Проблемними питаннями аграрного сектору України займалися такі вчені, як В.І. Горіславська, Б.К. Супіханов, І.М. Титарчук, О.А. Кириченко, В.Д. Кудрецький.

* Науковий керівник: Ключник А.В. – д.е.н., професор

Аналіз результатів їх досліджень підтверджує доцільність продовження вивчення поставленої проблеми, зокрема наукового обґрунтування перспективи розвитку аграрного сектору України в умовах міжнародного співробітництва

Постановка завдання. Виявити основні напрями та перспективи розвитку аграрного сектору України в умовах міжнародного співробітництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні Україна є важливим постачальником продовольства на світовий ринок, тому співпраця з іноземними державами є важливим питанням розвитку міжнародних відносин. Міжнародне співробітництво в галузі сільського господарства відіграє важливу роль, так як спрямовано на підвищення ефективності використання природних ресурсів, поліпшення забезпечення населення продовольчими товарами, стабілізацію ринку сільгосппродукції та продовольства, підтримку та захист товаровиробників агропромислового комплексу, стимулювання взаємного товарообігу, підвищення життєвого рівня сільського населення країн [2].

Розглянемо основні міжнародні угоди України з країнами Європи в аграрному секторі, які позитивно впливають на розвиток не лише сільського господарства, а й економіки в цілому [4]:

1) Меморандум про створення українсько-бразильського Консультативного комітету з питань сільського господарства між Міністерством аграрної політики та продовольства України та Міністерством сільського господарства, тваринництва та продовольчого забезпечення Федеративної Республіки Бразилія. Основою меморандуму є створення Консультативного комітету з питань сільського господарства, цілями якого є:

- забезпечення форуму високого рівня для сприяння двостороннім відносинам у галузі сільського господарства між Україною та Федеративною Республікою Бразилія шляхом здійснення співробітництва й координації;

- сприяння обговоренню та співробітництву питань, які стосуються сільського господарства, буде здійснюватись між двома державами в межах компетенції держав-членів, у тому числі, але не обмежуючись цим: питань тваринництва й тваринницької продукції; питань фітосанітарії; питань нарощення потенціалу; питань біопалива;

- надання підтримки та сприяння розвитку прямих контактів та співробітництва з питань сільського господарства між приватними юридичними особами, університетами, дослідницькими центрами, інституціями, урядовими установами, кооперативами та об'єднаннями, а також іншими організаціями в Україні та Федеративній Республіці Бразилія.

2) Угода про співробітництво в галузі сільського господарства Міністерством аграрної політики та продовольства України та Міністерством сільського господарства Литовської Республіки. Метою угоди є створення сприятливих умов для розвитку та взаємовигідного співробітництва в галузі сільського господарства та харчової промисловості на основі принципу рівності. Члени будуть здійснювати співробітництво в наступних галузях:

- обмін досвідом та інформацією з питань науки та техніки, розвитку та управління інфраструктури в галузі сільського господарства;

- обмін досвідом в галузі спільної аграрної політики;

- генетика у тваринництві та рослинництві, обмін інформацією в галузі тваринництва та рослинництва;

- обмін інформацією та досвідом в галузі контролю якості та безпеки харчових продуктів;

- розвиток торговельних відносин у сільському господарстві;

- обмін експертами в галузі сільського господарства.

3) Угода між Урядом України та Урядом Китайської Народної Республіки про створення Комісії з питань співробітництва між Урядом України та Урядом Китайської Народної Республіки. Метою угоди є підвищення ефективності українсько-китайської співпраці та забезпечення двосторонньої взаємодії у торговельно-економічній, науково-технічній, культурній, космічній, сільськогосподарській, освітянській та інших сферах [4].

Координаційним органом за цією угодою є спеціальна Комісія, основними функціями якої є: аналіз стану українсько-китайської співпраці, визначення її пріоритетних напрямків і форм; розробка пропозицій щодо реалізації заходів, передбачених угодами та іншими юридичними документами, підписаних між двома державами, а також рішень Комісії; координація проектів двосторонньої співпраці в торговельно-економічній, науково-технічній, культурній, космічній, аграрній та освітянській сферах, а також роботи з підготовки двосторонніх міжурядових угод.

4) Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва в сфері сільського господарства між Міністерством аграрної політики та продовольства України та Міністерством продовольства, сільського господарства, лісового господарства і рибальства Республіки Корея. Відповідно до вищезазначеного меморандуму сторони будуть здійснювати співробітництво у таких напрямках:

- співробітництво щодо внутрішньої аграрної політики держав Сторін і розвиток торговельних відносин у сільському господарстві;

- обмін спеціалістами у сфері управління сільським господарством, та організація зустрічей за участю експертів;

- розвиток програм по збільшенню сільськогосподарської продуктивності та розвитку сільського господарства;
- сприяння обміну між відповідними сільськогосподарськими підприємствами та агентствами державного та приватного сектору;
- ефективне управління природними ресурсами;
- співробітництво, спрямоване для просування приватних інвестицій у сільськогосподарську сферу;
- обмін інформацією між відповідними науково-дослідними установами, організаціями та вищими навчальними закладами держав Сторін.

5) Угода про співробітництво з метою розвитку партнерства в галузі рибальства між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Марокко, яка має на меті встановлення принципів та способів здійснення партнерського співробітництва у галузі рибальства між Україною та Королівством Марокко. З цією метою персоналу їхніх відповідних компетентних органів надаються сприятливі умови для: організації професійного стажування; обміну техніками моделювання; обміну щодо програм професійної підготовки у сфері будівництва і ремонту суден; участі у семінарах, спеціалізованих курсах та учбових майстернях, що організовані кожною з обох Сторін і становлять спільний інтерес; обміну експертами з професійної підготовки.

6) Угода між Міністерством аграрної політики України та Міністерством сільського господарства Російської Федерації про співробітництво в галузі випробування та охорони прав на сорти рослин. Сторони відповідно до законодавства своїх держав:

- здійснюють взаємний обмін інформацією про науково-технічні досягнення в галузі випробувань та охорони прав на сорти рослин;
- обмінюються текстами нормативних документів з випробувань та охорони сортів рослин;
- сприяють проведенню учбових стажувань та проведенню навчання спеціалістів з питань, які стосуються охорони прав на сорти рослин [6].

7) Угода про сільське господарство між Україною та Королівством Норвегія, Ісландією та Швейцарською Конфедерацією. Угоди спрямовані на створення сприятливих умов для активізації розвитку торговельно-економічного співробітництва між державами, що беруть у них участь. Зокрема, крім передбаченого згаданими угодами поетапного зниження митних бар'єрів, до позитивних рис угод слід віднести ще й той факт, що групи товарів, які експортуються та імпортуються в рамках угод, не конкурують між собою.

8) Меморандум між Міністерством аграрної політики та продовольства України та Міністерством сільського господарства Йорданського Хашимітського Королівства про економічну, наукову і технічну співпрацю у сфері сільського господарства.

Співробітництво між країнами здійснюватиметься в таких галузях:

- рослинництво, насінництво;
- співробітництво в галузі переробки сільськогосподарських продуктів;
- співробітництво з питань фітосанітарних заходів, обмін інструкціями з карантину рослин і списками підкарантинних шкідників держав-членів;
- тваринництво, покращення племінного поголів'я тварин та здоров'я тварин, ветеринарні питання;
- обмін інформацією щодо реєстрації сільськогосподарської сировини, яка експортується чи імпортується до держав-членів відносно підкарантинних шкідників;
- створення ефективних ринкових структур;
- торгівля аграрною продукцією на взаємовигідній основі;
- сільськогосподарські дослідження, освіта, навчання та підвищення кваліфікації профільних спеціалістів та обмін досвідом в наступних сферах: меліорація землі; географічна інформаційна система, сучасне дистанційне зондування, використання очищених стічних вод, технології заощадження водних ресурсів; біологічна варіативність; генні банки; боротьба з бур'янами щодо лікарських і сільськогосподарських рослин [4].

9) Угода про співробітництво в галузі тваринництва між Міністерством аграрної політики України та Міністерством сільського господарства і рибальства Французької Республіки. Метою угоди є створення сприятливих умов для розвитку та взаємовигідного співробітництва в галузі тваринництва на основі принципу рівності та взаємоповаги. За цією угодою, співробітництво між країнами буде здійснюватися за такими напрямками:

- налагодження співпраці з метою створення системи оптових ринків худоби;
- налагодження поставок до України обладнання для осіменіння тварин;
- розведення високопродуктивних сільськогосподарських тварин за сучасними технологіями, в тому числі по м'ясному тваринництву;
- вивчення досвіду Франції у веденні молочної галузі та державної підтримки виробників молока;
- обмін інформацією та науковими досягненнями в галузі тваринництва;
- співробітництво в галузі ідентифікації та селекції сільськогосподарських тварин;

- залучення інвестицій у розвиток тваринництва;
- сприяння у створенні спільних українсько-французьких підприємств в галузі тваринництва та птахівництва;

- сприяння у створенні спільних підприємств з виробництва продукції тваринництва [7].

Варто зазначити, що основною перевагою вищезазначеної угоди є адаптація французького досвіду ведення сільського господарства в Україні. Для Франції та України, які є великими виробниками сільськогосподарської продукції в Європі, є багато причин для інтенсифікації двосторонньої співпраці. Наприклад, серед існуючих переваг такого співробітництва пріоритетне місце займають міжнародні сільськогосподарські виставки, метою яких є:

- всемірне сприяння реалізації державної аграрної політики економічному зростанню сільськогосподарського виробництва;

- оцінка потенціалу українського та французького ринку, його інвестиційної привабливості;

- сприяння процесам розвитку міжнародного співробітництва в агропромисловому комплексі;

- налагодження ділових контактів між науковими організаціями та науково-виробничими підприємствами з метою створення спільних проектів на проведення досліджень і розробок;

- презентація досягнень кращих господарств і сільськогосподарських підприємств усіх областей України, стану їх діяльності та обміну позитивним досвідом в роботі;

- демонстрація кращих зразків світового та вітчизняного виробництва сільськогосподарської техніки, засобів механізації, обладнання для утримання та годування тварин, обладнання для кормовиробництва, ветеринарних і біопрепаратів, агрохімії, біоенергетики та агроекології [4].

Останніми роками спостерігалася позитивна динаміка товарообігу сільськогосподарської продукції між Україною та Францією. Так, у 2013 році порівняно з попереднім роком товарообіг сільгосппродукції між країнами збільшився на 167,09 мільйона доларів. Зокрема, значно зріс експорт олії – з 8,3 мільйона доларів у 2012 році до 130,5 мільйона доларів у 2013 році. Окрім того, майже вдвічі збільшився експорт зернових злаків – з 3,7 мільйона доларів до 6,9 мільйона доларів у 2013 році [8].

За підсумками 2013 р. Франція посідає 12-те місце серед найбільших торговельних партнерів України, а загальні обсяги торгівлі за 2012 р. становили близько 2,0 млрд дол. Докризова динаміка торгівлі засвідчує стабільне щорічне зростання. Станом на 1 січня 2013 р. Франція займає 6-ту позицію у рейтингу найбільших інвесторів в Україну серед країн-членів ЄС.

Агропромисловий сектор займає друге місце, після банківського і фінансового за обсягом прямих французьких інвестицій в Україну. Французькі компанії мають потужну присутність у секторі виробництва насіння та зерна в Україні. Такі компанії як „Еураліс” (Euralis), агропромислові групи „Маїс-Адур” (Mais-Adour), „Суфле” (Soufflet), „Малтеурон” (Malteurop) мають власні виробничі потужності й є впливовими гравцями на внутрішньому зерновому ринку. Інші компанії, такі як „Лімагрєн” (Limagrain), „Агрі-обтансьйон” (Agri-obtention) мають в Україні свої представництва і розглядають можливість розпочати виробничу діяльність.

В Україні дуже добре представлені великі французькі групи – виробники молочної продукції: „Лакталіс” (Lactalis), „Данон” (Danone), що володіють кількома заводами та торговельними марками. У сфері виробництва сирів слід відзначити компанії „Бель” (Bel) і „Бонгрєн” (Bongrain).

Значні можливості існують у сфері імпорту в Україну якісної сільгосптехніки, де французькі компанії та виробники постійно нарощують свою частку, але все ще поступаються компаніям Німеччини, США, Нідерландів [7].

Необхідно зазначити, що двосторонній співпраці у сільськогосподарському секторі сприяє діяльність Українсько-французького сільськогосподарського клубу, який, зокрема, заохочує і допомагає приходу нових інвесторів у галузь. Також цей клуб допомагає Україні у запровадженні системи сертифікації аграрної продукції у відповідності з нормами ЄС, передає провідний світовий досвід у сферах генетики і біотехнологій. Значні можливості існують у сфері імпорту в Україну якісної сільгосптехніки.

Проте слід відмітити, що для розвитку двосторонніх відносин України та Франції існує дві вагомні загрози [3]:

1) нестабільна політична ситуація в Україні є перешкодою для укладання певних угод між урядами країн;

2) нестабільна економічна ситуація та належність України до країн постсоціалістичної групи відлякує значну кількість великих французьких компаній та інвесторів від співпраці з вітчизняними підприємствами.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, враховуючи вище зазначене, можна констатувати, що Україна активно налагоджує стосунки з іншими країнами у аграрній сфері. Підписання зазначених міжнародних угод дає можливість Україні використовувати досвід ведення сільського господарства країн Європи, налагодити поставки іноземного сільськогосподарського обладнання, отримати фінансову та інформаційно-консультаційну підтримку, а також розширювати та зміцнювати свої зовнішньоекономічні зв'язки, шляхом створення спільних підприємств. На сьогодні одним з найголовніших економічних партнерів України є Франція. Щодо перспектив подальшого

розвитку взаємовідносин між цими країнами, слід приділити належну увагу поглибленню співробітництва саме у аграрному секторі.

Література

1. Агробізнес України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.agroliga.com.ua/ru/all-news/>.
2. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз / В.Г. Андрійчук. – К. : КІКУ, 2005. – 292 с.
3. Мячін В.В. Економічні відносини України та Франції: сучасний стан та перспективи / В.В. Мячін // Бізнес та умови його розвитку : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Сімферополь, 2013. – С. 15-20.
4. Міністерство аграрної політики та продовольства України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/>
5. Міністерство економічного розвитку та торгівлі України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrexport.gov.ua/>
6. Верховна Рада України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/>
7. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/>
8. Аграрний союз України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.auu.org.ua/>

References

1. Agribusiness in Ukraine, available at: <http://www.agroliga.com.ua/ru/all-news> (access date December 10, 2014).
2. Andriichuk, V.H. (2005), *Efektivnist diialnosti ahrarykh pidpriemstv: teoriia, metodyka, analiz* [The efficiency of agricultural enterprises: theory, methodology, analysis], KIKU, Kyiv, Ukraine, 292 p.
3. Miachin, V.V. (2013), "Economic relations between Ukraine and France: current status and prospects", *Biznes ta umovy rozvytku* : [Business and development], *Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Materials of international scientific and practical conference], Simferopol, pp. 15-20.
4. The Ministry of agrarian policy and food of Ukraine, available at: <http://minagro.gov.ua> (access date December 10, 2014).
5. The Ministry of economic development and trade of Ukraine, available at: <http://ukrexport.gov.ua> (access date December 10, 2014).
6. The Verkhovna Rada of Ukraine, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua> (access date December 11, 2014).
7. The national Institute for strategic studies under the President of Ukraine, available at: <http://www.niss.gov.ua> (access date December 11, 2014).
8. The agrarian Union of Ukraine, available at: <http://www.auu.org.ua> (access date December 11, 2014).